

autem et clerus benigne faveat suaeque afferat doctrinae praesidia, et viri quotquot reapse sunt catholici omnem gratiam bonamque pro viribus et facultate opem largiantur. — Episcoporum sollicitudini et suffragiis alia praeterea se dat tuendam insignis causa, quam vobis cordi esse intelleximus ex litteris quas ad fideles, quibus praeestis, communiter dedistis: ea causa est opificum, religionis auxilio maxime indigentium, tum ad perfunctionem laborum honestam, tum ad levamentum dolorum: quae causa cum illa cohaeret, per hos dies agitata ferventer, quam socialem nominant, et quae, quanto maioribus implicatur difficultatibus, tanto curationem postulat praesentiorum. Huc pariter, quoad in ipsis erit, si cogitationes Episcopi curasque contulerint, si prospexerint ut evangelica iustitiae caritatisque praecepta in omnes civium ordines influant atque in animos descendant, si quoquo pacto, auctoritate et opera, infimae opificum conditioni subvenerint, perquam optime de religione aequae ac de imperio merebuntur.

Haec igitur et huiusmodi capita rerum graviora in deliberationem veniant per annuos Episcoporum congressus, quos placet inducere. Nobis autem persuasissimum est, omnes in Austria Episcopos his Nostris votis, quae sanctum movet religionis studium et caritas in catholicas istas gentes benevolentissima, summa omnes esse voluntate et alacritate obsecuturos.

Interim caelestium munerum auspicem et paternae benevolentiae Nostrae testem vobis omnibus, Dilecti Filii Nostri et Venerabiles Fratres, cunctaeque genti Austriacae Apostolicam Benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die III. Martii MDCCCXCI, Pontificatus Nostri Decimo quarto.

LEO PP. XIII.

MOTU-PROPRIO Sanotissimi D. N. Leonis XIII; de vaticana specula astronomica restituenda et amplificanda.

Ut mysticam Sponsam Christi, qui lux vera est, in contemptum et invidiam vocarent tenebrarum filii consuevere in vulgus eam vecordi calumniâ impetere, et, conversa rerum nominumque ratione et vi, compellare obscuritatis amicam, altricem

ignorantiae, scientiarum lumini et progressui infensam. — At quae primis ab exordiis Ecclesiae gessit et docuit homines, ea satis refellunt et coarguunt turpis mendacii impudentiam. Nam praeter notitiam rerum divinarum, in qua veritatis sola magistra fuit, praestantiores etiam philosophiae partes, quae summa statuunt principia et fundamenta scientiarum omnium, quaeve rationem veritatis detegendae, recteque ac subtiliter disserendi tradunt, vel animi vim ac facultates explicant, aut in vitam hominum moresque inquirunt, ita per Doctores suos excoluit et illustravit, ut difficile sit novum aliquid memoria dignum iis adiacere, periculosum sit ab iis discedere. — Summa praeterea laus est Ecclesiae, quod iuris prudentiam perfecit atque expolierit, nec ulla delebit oblivio quantum ipsa contulit doctrinis, exemplis et institutis suis ad implexas quaestiones expediendas, in quibus scriptores haerent scientiarum, quae *oeconomicae* et *sociales* audiunt. — Interim vero ne illas quidem neglexit disciplinas quae in naturae eiusque virium exploratione versantur. Scholas namque condidit et musea instruxit, quo penitius illas iuventus addiceret, suosque inter filios et ministros egregios habuit earum cultores, quos ope sua adiutos et ornatos honore ad ea studia impensius colenda excitavit. — Eminent in hoc scientiarum numero *astronomia*, quippe cui ea proposita sunt vestiganda, quae prae ceteris inanimis rebus enarrant gloriam Dei; ac virorum omnium sapientissimum mirifice delectabant, qui lumine divinitus indito nosse se laetabatur imprimis « *anni cursus et stellarum dispositiones* » (Sap. vii. 19. — Porro ad curanda huius scientiae incrementa et fovendos cultores eius illud quoque incitamento fuit Ecclesiae Pastoribus, quod huius unius ope certo possint constituti dies, quibus celebrari oporteat ea quae maxima et religiosissima sunt mysteriorum Christi solemnia. Quo factum est, ut Tridentini Patres qui probe noverant perturbatam esse rationem temporum, quae non satis commode, Iulio Caesare auctore, fuerat emendata, rogarunt enixe Romanum Pontificem ut, viris doctissimis in consilium adhibitis, novam ac perfectiorem conficeret annorum dierumque ordinationem. — Quanta fuerit in ea re gerenda Gregorii XIII Praedecessoris Nostri diligentia, constantia et liberalitas satis compertum est ex indubiis historiae monumentis. Scilicet in ea quae aptissima videbatur parte Vaticanarum aedium speculatoriam turrim excitari iussit, quam instrumentis ornavit, quae ferebat

aetas illa maxima et accuratissima, ibique conventus habuit doctorum hominum quos Kalendario restituendo praefecerat. Manet adhuc ea turris munifici auctoris sui illustria praeseferens indicia, extatque in ea linea meridiana constructa ab Egnatio Danti Perusino, eique marmorea tabula rotunda interiecta, cuius signa scienter exarata demissis ex alto radiis icta solis, necessitatem emendandae veteris rationis temporum et consentientem rerum naturae restitutionem peractam demonstrant. — Haec turris, monumentum nobile Pontificis de scientiis ac litteris optime meriti, ad pristinum caelestium observationum usum post diutinam intermissionem revocata est imperio et auspicio Pii VI, flectente ad exitum saeculo superiore. Tum cura et studio Philippi Gili, urbani Antistitis aliae etiam adiectae sunt explorationes, quae vim magneticam, tempestates aëris vitamque plantarum spectarent. Ast eo demortuo docto et industrio viro, anno huius saeculi vicesimo primo, templum hoc scientiae astronomicae neglectum desertumque fuit; nam brevi postea Pii VII mors est insecuta, Leonis autem XII curas ad se convertit grandius inceptum scientiarum omnium complectens incrementum et decus, nova nimirum instauratio rationis studiorum in Pontificia ditione universa. Hanc ab immortali Decessore suo cogitatam perfectit ille feliciter, datis Litteris Apostolicis quarum initium: « *Quod divina sapientia* ». Ibi nonnulla graviter constituit de speculis astronomicis, de observationibus assidue peragendis, de descriptione ephemeridum, quae explorata referrent, deque studio adhibendo, ut quae ab exteris detecta forent nostratibus innotescerent. Si Vaticana turris posthabita est quum aliae in Urbe instructae suppeterent, id ex eo profectum videtur, quod qui tunc rerum huiusmodi peritia praestabant, huic turri obesse censerent vicinas aedes, maximeque obiectum tholi praecelsi qui Vaticanum templum coronat. Hinc illae potiores speculae videbantur quae caelum ex aliis editis locis circumspectant. — Postquam vero ea loca cum reliqua Urbe in alienam potestatem devenere, agentibus Nobis quinquagesimum primum sacerdotii Nostri natalem diem, plura cum aliis muneribus oblata sunt instrumenta, affabre facta, quae cultoribus physices caelestis, aëriae et terrestres usui sunt; atqui nullam illis aptiorem sedem tribui posse viri physicae scientiae peritissimi putaverunt prae ea, quam Gregorius XIII iis quodammodo paravisse in Vaticana turri videbatur. Quum ea sententia Nobis probata esset;

ipsa aedificii natura, veteris gloriae eius memoria, et collecta suppellex, non secus ac vota virorum prudentia et doctrina praestantium, Nobis suasere, ut iuberemus eam speculam restitui, rebusque omnibus ornari et instrui, per quae non modo astronomiae studiis esset profutura, sed etiam pervestigationibus physicae terrestres, et pernoscendis phaenomenis quae in aëria regione contingunt. Quod porro amplitudini prospectus deesse videbatur ut quoquo versus pateret latissime ad sidera eorumque motus explorandos, id commode praestitit vicinitas *Leoniani propugnaculi* veteri soliditate nobilis, cuius turris editissima in vertice collis vaticani assurgens maximas praebet opportunitates, ut inde astrorum observatio plenissima sit et numeris omnibus absoluta. Hanc itaque adiutricem addidimus Gregoriana speculae, eoque deferri iussimus ingens optices instrumentum quod *aequatortiale* dicunt, ad photographicas siderum imagines excipiendas comparatum. — Ad haec gnaros sollertesque viros selegimus, quorum ministerio ea omnia praestarentur quae suscepti operis natura flagitat, iisque praefecimus virum rei astronomicae et physicae scientissimum, *P. Franciscum Denza* ex Clericis Regularibus S. Pauli, Barnabitis nuncupatis. Horum industria freti libenter annuimus Vaticanam speculam in societatem partemque operis vocari cum aliis praeclarissimis Institutis rei astronomicae provehenda addictis, quibus propositum est tabulas photographicas conficere quae totius caeli, prout nitet, frequentibus stellis conspersum, accurate imaginem referant. — Quum autem susceptum a Nobis opus in hac specula restituenda non brevi interire, sed perpetuum fieri optemus, legem ei dedimus quae regulas praescribit, quas in rebus ibi gerendis ac ministeriis obeundis servari volumus. Consilium praeterea constituimus virorum lectissimorum penes quod summa sit totius rei moderatio, et maxima post Nostram potestas in iis quae spectant internum eius ordinem discernendis. — Iamvero hanc legem et hoc Consilium, non secus ac delationem variorum munerum et reliqua quae hucusque iussu vel consensu Nostro circa Vaticanam speculam acta sunt, per hasce Litteras solemniter confirmamus, eamque in eodem ordine haberi volumus cum aliis Pontificiis Institutis quae scientiarum colendarum causa condita sunt. Imo quo firmiter operis stabilitati consulamus, pecuniae vim eidem attribuimus cuius reditus sumptus eidem servando tuendoque decenter necessarios suppeditet. Tametsi magis quam humanis praesidiis, illud

tectum iri florensque fore confidimus favore et ope omnipotentis Dei; namque in eo aggrediendo non modo incrementis studuimus scientiae prae nobilis, quae mortalium animos prae ceteris humanis disciplinis ad rerum caelestium contemplationem erigit, sed illud praecipue animo intendimus quod ab ipsis Nostris Pontificatus exordiis constanter, ubi data est occasio, verbis, scriptis rebusque gestis praestare adnisi sumus, curare scilicet, ut omnibus persuasum sit, Ecclesiam eiusque Pastores, prout initio diximus, non odisse veram solidamque scientiam cum divinarum tum humanarum rerum, sed eam complecti et fovere, et qua valent ope studiose provehere.

Omnia igitur quae Litteris hisce Nostris statuimus et declaravimus, rata et firma, uti sunt, ita in posterum esse volumus ac iubemus, irritumque et inane futurum decernimus, siquid super his a quoquam contigerit attentari, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum die xiv Martii anno mdcccxcxi, Pontificatus Nostris decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA Sanctissimi D. N. Leonis XIII ad comitem de Ballestrem, Liberrum Baronem Heermann comitem de Preysing; occasione obitus illustris L. Windthorst, cuius vestigia sequi exoratur in patriae et fidei studio.

Dilecti Filii salutem et Apostolicam benedictionem.

Summa animorum coniunctio quae vobis fuit cum egregio Viro *Ludovico Windthorst*, etsi Nos minime latebat, exploratio tamen Nobis extitit ex iis quae telegraphica scriptione perferri ad Nos curavistis, communi vestro et collegarum catholicorum nomine, per dilectum filium Nostrum Cardinalem a publicis negotiis administrum. Iusto enimvero et acerbo dolore affectos vos esse intelligimus ex insperato eius Viri obitu, cuius religio, integritas, prudentia, aliaque animi ornamenta perspecta prae ceteris vobis fuere, qui ipsum ducem sequuti in officii gravissimi perfunctione, non minus laborum et consiliorum socii quam laudis eius participes extitistis. Vestra enim consensione et suffragiis fretus, maximis rei christianae et publicae tempo-